

**Bulgarian
Numismatic
Journal**

НУМИЗМАТИЧНИ ОТКРИТИЯ В КАБИЛЕ ПРЕЗ 2024 Г.

НИКОЛАЙ ДИМИТРОВ

NUMISMATIC FINDS IN CABYLE DURING 2024

NIKOLAY DIMITROV

DOI: 10.5281/zenodo.15511138

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>.

<https://bulgnj.com>
ISSN: 2815-4827

Нумизматични открития в Кабиле през 2024 г.

Николай ДИМИТРОВ

НАИМ-БАН
nikolay.d.dimitrov1992@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6861-7654

NUMISMATIC FINDS IN CABYLE DURING 2024

Nikolay DIMITROV

NAIM-BAS
nikolay.d.dimitrov1992@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6861-7654

Abstract: Excavations of Late Antique structures in Sector V of the Kabyle Archaeological Reserve have been going on for a decade, with the total number of numismatic finds currently exceeding 1,000 specimens. During the three weeks of excavation in 2024, 169 coins were discovered – 6 Hellenistic, 4 Roman from the 2nd-3rd century, 158 pieces from the 4th century, and one from the early 6th century. Most of the coins are recorded in heavily burnt layers, so many are not well preserved.

Keywords: Cabyle, Collective finds, Solidus, AD 4th century.

През септември 2024 г. се проведеха редовни археологически проучвания в сектор V на АР „Тракийски и античен град Кабиле“, с ръководители доц. д-р Иван Вълчев (СУ „Св. Климент Охридски“) и доц. д-р Венета Хаджийска-Янкулова (УниБИТ и РИМ–София). За три седмици разкопки бяха открити общо 169 монети – 6 елинистически, 4 римски от II–III в., 158 монети от IV в. и една от началото на VI в. Повечето монети са регистрирани в силно горели пластове, поради което голяма част не са добре запазени.

От елинистическите монети могат да се различат: силно деформирана монета на град Месамбрия, сечена най-общо казано между IV–II в. пр. Хр., монети на Антиох II Теос (261–246 г. пр. Хр.) и две автономни монети на град Кабиле от средата на III в. пр. Хр.

Само една монета може да се постави в границите на II в. – бронзова монета от малък номинал на град Пауталия, с аверсно изображение на Каракала, сечена през 90-те години на II в. От III в. регистрираните монети са три на брой – монета на Валериан от типа RES-TITVTOR ORBIS, сечена в Рим през 256–257 г. (RIC V.1., 47, № 116-117), антониниан на Галиен от тип MARTI PACIFERO, сечен в Рим между 260–268 г. (RIC V.1., 151, № 236) и монета на Проб, вероятно от типа TEMPORVM FELICITAS (276–282 г.).

Най-многоброен е нумизматичният материал от IV в. – 158 монети, от които 150 са разпознаваеми по тип, а 8 са много силно обезличени и могат да се поставят общо в

рамките на века. Най-ранните монети от тази група са сечени през второто десетилетие на IV в. за император Лициний (308–324 г.) – 9 бр., а най-късните се свързват с братята Валент (364–378 г.) – поне 18 бр. и Валентиниан I (364–375 г.) – поне 10 бр.¹ Регистрирани са още монети на император Константин I (10 бр.) и синовете му Крисп (4 бр.), Константин II (поне 3 бр.), Констант (поне 6 бр.) и Констанций II (поне 32 бр.). Открити са и няколко на брой монети на Юлиан (поне 7 бр.), Йовиан (1 бр.) и Прокопий (3 бр.).

Най-добре представеният монетен тип е FEL TEMP REPARATIO, с изображение на войник, пронизващ повален конник, сечен в периода 348–361 г. – 28 монети от общия брой. Той е следван от два типа сечени за Валент (364–378), Валентиниан I (364–375) и Грациан (367/375–383) в периода 364–378 г. – GLORIA ROMANORVM (21 монети) и SECVRITAS REIPVBLICAE (20 монети). Други добре представени типове са: IOVI CONSERVATORI (310–324 г.) 12 бр., GLORIA EXERCITVS (330–340 г.) 18 бр., VOT XX MVLT XXX (347–348 г.) 15 бр. и SPES REIPVBLICAE (357–361 г.) 12 бр. Останалият нумизматичен материал е представен от още 13 монетни типа, от които има между 1 и 5 броя монети. Сред тях впечатление прави златен солид на император Валентиниан I от типа RESTITVTOR REIPVBLICAE, сечен между 367–375 г. в Константинопол (RIC IX, 217, № 25a; срв. публикацията в настоящия брой на списанието).

Сред изследваните 150 монети от IV в. при 101 от тях не личи надписът с инициалите на монетарница. Сред останалите 49 монети 12 са сечени в Константинопол, 10 в Хераклея, 9 в Сисция, 8 в Кизик, 7 в Тесалоника и по 1 в Александрия, Никомедия и Сирмиум.

От общия брой монети може да се отбележат 4 малки колективни находки. Едната се състои от 5 броя бронзови монети в хронологически граници от 30-те до 70-те години на IV в. (ПИН 23). Друга находка от 5 бр. монети включва 2 на Юлиан, 2 на Йовиан, 1 на Констанций II и 1 на Констанций II или Юлиан (ПИН 103). Следващата колективна находка е от 9 монети с датировка от 348 до 378 г. (ПИН 107). Три слепени една за друга монети от типа IOVI CONSERVATORI (ПИН 113) – две на Лициний и една на Крисп, сечени между 321–324 г., също могат да бъдат разглеждани като колективна находка.

Преобладаващият брой монети от IV в. от разкопките в сектор V през 2024 г. може да се свърже с готските войни на император Валент през 376–378 г. Почти всички са открити в горели пластове, като повечето монети попадат в хронологическите граници от средата на IV в. до управлението на римския император, изгубил живота си през 378 г. От времето след 378 г. е открита единствено една по-късна монета на император Юстин I – пентанумия, сечена между 518–527 г.

Библиография

RIC V–I: Percy H. Webb, M. B. E. The Roman Imperial Coinage. Vol. V. part I. London 1927.

RIC IX: J. W. E. Pearce. The Roman Imperial Coinage. Vol. IX. London, 1951.

¹ При една немалка част от монетите не е ясно кой точно е представеният император, поради лошо състояние на нумизматичния материал.